

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu S., so sídlom v P., zastúpenému JUDr. S. B., advokátkou so sídlom v P., proti žalovaným 1/ A. Š. a 2/ O. Š., obom bývajúcim v P., **o zaplataenie 234,42 EUR (7 062,-- Sk) s prísl. a o vzájomnom návrhu žalovaných o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 12 C 74/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 8. apríla 2009 sp. zn. 19 NcC 7/2009 rozhodol

t a k t o :

Konanie o mimoriadnom dovolaní **z a s t a v u j e .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov tohto konania.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 8. apríla 2009 sp. zn. 19 NcC 7/2009 rozhodol, že sudca Okresného súdu Prievidza JUDr. Róbert Matulák nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 12 C 74/2006. Uznesenie odôvodnil tým, že napriek vyjadreniu menovaného sudcu, že sa cíti byť zaujatý pre správanie sa žalovaných, ktorí vyslovili domnienku o korupcii a nedôveru v spravodlivé rozhodnutie, nie sú dané dôvody na jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci. Poukázal pritom na to, že námietky vznesené žalovanými nie sú takého charakteru a intenzity, aby mal byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, pretože vyslovením ničím nepodložených podozrení sudca ešte nie je v rovine, v ktorej by sa dostal priamo do procesného konfliktu s účastníkmi, a aj v takýchto prípadoch musí zostať nad vecou a rozhodnúť v zmysle zákona.

Na podnet žalovaných podal proti označenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie zmenil tak, že sudca Okresného súdu Prievidza JUDr. Róbert Matulák je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vyčítal krajskému súdu nesprávne právne posúdenie veci, keď podľa jeho názoru, pokiaľ sa sudca sám vyjadril, že vzhľadom na obsah podania žalovaných sa cíti byť zaujatým, nemôže už byť v očiach účastníkov nestranným.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas na to oprávnenou osobou (§ 243e ods. 1 a § 243g O.s.p.) skúmal predovšetkým splnenie podmienok konania o mimoriadnom dovolaní, ktoré musia byť splnené už pri jeho podaní. Dospel pritom k záveru, že jednu z takýchto podmienok v prejednávanej veci nemožno považovať za splnenú.

Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon /§ 243f/, a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O.s.p.).

Citované ustanovenie vymedzuje (nad rámec podmienok konania v prvom stupni, odvolacieho konania a tiež konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podávaných účastníkmi konania) ďalšie tri podmienky konania, ktorých splnenie zákon vyžaduje práve v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvou z týchto podmienok je okolnosť porušenia zákona právoplatným rozhodnutím súdu, druhou požiadavka na ochrane práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a tretou nemožnosť dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami. Pretože všetky uvedené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní musia byť splnené súčasne, nedostatok ktorejkoľvek z nich bráni vecnému prejednávaniu mimoriadneho dovolania.

Podmienka konania o mimoriadnom dovolaní spočívajúca v nemožnosti dosiahnuť ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu nie je daná vtedy, keď požadovanú ochranu možno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami,

najmä odvolaním, návrhom na obnovu konania, dovolaním podaným účastníkom konania, návrhom na zrušenie uznesenia o predbežnom opatrení, ako aj v prípadoch, keď zmenu alebo zrušenie rozhodnutia možno dosiahnuť aj inak. Podľa názoru dovolacieho súdu o prípad nesplnenia tejto podmienky konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora ide aj vtedy, ak takéto dovolanie smeruje proti uzneseniu súdu o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí.

O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne do desiatich dní od predloženia veci nadriadený súd v senáte (§ 16 ods. 1 veta tretia pred bodkočiarkou O.s.p.).

Odvolací súd rozhodnutie zruší, len ak rozhodoval vylúčený sudca alebo súd bol nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (§ 221 ods. 1 písm.g/ O.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát (§ 237 písm.g/ O.s.p.).

O vylúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí rozhoduje v zmysle citovaného ustanovenia § 16 ods. 1 veta tretia pred bodkočiarkou O.s.p. nadriadený súd. Určenie, ktorý súd je nadriadeným súdom, vyplýva z organizačným vzťahov vo vnútri sústavy súdov, a nie zo vzťahov inštančných. Nejde preto o rozhodovanie inštančného súdu, t.j. súdu rozhodujúceho v konaní o opravnom prostriedku (či už riadnom alebo mimoriadnom). Súdna sústava je usporiadaná hierarchicky a postavenie nadriadeného súdu má súd vyššieho stupňa voči súdom nižšieho stupňa nachádzajúcim sa v jeho obvode.

V zmysle citovaných ustanovení §§ 221 ods. 1 písm.g/ a 237 písm.g/ O.s.p. je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci (§ 212 ods. 3 a § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom podľa § 16 ods. 1 O.s.p. a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania vecí vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž

objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené. V tomto smere sa dovolací súd pridržiava a zároveň rozširuje platnosť záverov vyslovených už v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 1997 sp. zn. 3 Cdo 153/96 publikovanom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 59 ročník 1997. Obmedzenie pre odvolací alebo dovolací súd nepredstavuje ani zásada vyjadrená v ustanovení § 159 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p. o viazanosti právoplatným rozhodnutím súdu. Uznesenie podľa § 16 ods. 1 O.s.p. je rozhodnutím urobeným v konaní, ktoré je ako celok podrobené prieskumu v rámci odvolacieho alebo dovolacieho konania, pričom zistenia v týchto opravných konaniach vo vzťahu k dotknutej vade konania nemôžu byť principiálne závislé na tom, či našli svoj výraz v skoršom procesnom rozhodnutí alebo nie. Nemožno prehliadnuť ani to, že v prípade podľa § 16 ods. 1 O.s.p. posudzuje otázky vylúčenia sudcu súd nadriadený procesnému súdu, zatiaľ čo v opravných konaniach ich skúma inštančný súd, teda súd určený podľa zásad funkčnej príslušnosti. V zmysle § 167 ods. 2 O.s.p. sa na uznesenie použijú ustanovenia o rozsudku, teda aj § 159 ods. 2 O.s.p. primerane. Táto primeranosť znamená, že uznesením nadriadeného súdu o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je viazaný konajúci (procesný súd) a účastníci konania, nie však súd rozhodujúci v inštančnom postupe. Iný výklad by bol v rozpore s obsahom prieskumnej činnosti odvolacieho a dovolacieho súdu a tým aj v rozpore so zmyslom a účelom odvolacieho a dovolacieho konania a s požiadavkou zabezpečenia spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov občianskeho súdneho konania.

Vychádzajúc z týchto záverov v prejednávanej veci uznesenie krajského súdu ako nadriadeného súdu o nevyhlúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, v ktorej doteraz nebolo meritórne rozhodnuté, neznamená nemožnosť žalovaných dosiahnuť ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov v rámci konania o riadnom, prípadne mimoriadnom opravnom prostriedku. V týchto prípadných opravných konaniach budú súde rozhodujúce v inštančnom postupe povinné z úradnej povinnosti skúmať zákonnosť celého konania a teda aj otázku, či vo veci nerozhodoval vylúčený sudca, pričom nebudú viazané rozhodnutím nadriadeného súdu o nevyhlúčení sudcu vydaným v priebehu preskúmaného konania. Nebola preto splnená podmienka konania o mimoriadnom dovolaní spočívajúca v nemožnosti

dosiahnuť ochranu práv a zákonom chránených záujmov inými právnymi prostriedkami.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o mimoriadnom dovolaní pre nedostatok jednej z podmienok takeho konania a neodstrániteľnosť takej prekážky konania podľa § 243i ods. 2, § 243c, § 243e ods. 1 a § 104 ods. 1 vety prvej O.s.p. zastavil.

O trovách konania o mimoriadnom dovolaní rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm.c/ O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 a § 243b ods. 5 O.s.p., pretože konanie o mimoriadnom dovolaní bolo zastavené, pričom neboli dané podmienky pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, keďže žalobcovi ani žalovaným nemožno pričítať procesné zavinenie na zastavení konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová